

"במשפחה שלנו התפוח לא נפל ממש ליד העץ, הוא התגלגל קצת לצד, וטוב שכך. זה יותר מעניין". שירה שגיא (מימין), ד"ר פנחס לרמן ופרופ' טלי לרמן-שגיא | צילום: אביגיל עוזי

שנה, ואני מאמינה שבי-20 השנים הקרובות נדע לה- סביר מה גרם לאדם מסוים ללקות במחלה. זה ממש מעבר לפינה", היא אומרת ומצביעה לעבר שירה, בתה מנישואיה הראשונים לאליק שגיא, פרופ' לק- רדיולוגיה בבילינסון.

"שיחקתי עם המטופלים"

"כשם שאמא שלי הלכה בעקבות אביה - אני הלכתי בדרכה", מספרת שירה. לדבריה, היא מעדיף לם לא הרגישה שמופעל עליה לחץ כלשהו לכיוון רפואה. "בחרתי בזה בגיל 12", היא מספרת. "בתור ילדה שיחקתי עם המטופלים הילדים שבאו לקליניקה של אמא, ובתיכון הפכתי למוזכירה של סבא שלי. הוא המשיך לקבל חולים בבית, אבל בגלל הידרדרות בראייה התקשה לכתוב, אז יצאתי בצד ותימתי ללתי את המפגש. כיוון שקפצתי כיתה וסיימתי את גימנסיה הרצליה בגיל 17, שקלתי להתחיל ללמוד רפואה לפני הצבא, ובסוף הגעתי למסכנה שזה מור קרם מדי. שירתתי כמש"קית חינוך בהנרסה קרביית וטיילתי במשך שבעה חודשים בדרום אמריקה לפני שנכנסתי למסלול הארוך של תשע שנות לימוד: שלוש שנים בפקולטה לרפואה, שלוש שנים במחקר במעבדה ועוד שלוש שנים קליניות".

למה היה לך חשוב לרבוש גם דוקטורט במעבדה?
 "זה תחום מרתק שפורץ קדימה בצעדי ענק. הטכנולוגיה משתכללת, ודברים שבעבר דרשו עשר שנות מחקר ניתנים כיום לזיהוי בחודש אחד בלבד. הגנטיקה יכולה לחולל תגליות במדע. יש לי עוד שש שנות לימוד, כך שמוקדם מדי להתנבא על העתיד, אבל אני רואה את עצמי במשהו משולב. ארבעה ימים בשבוע עוסקת ברפואה - בנוירולוגיה, כמובן - ועוד יומיים במחקר תגליתי לא מתרחשת בן לילה. באפלי מעבדות ברחבי העולם יושבים מול מבחנות ובודקים אותן, עקב לצד אגודל, אבל יכול להיות שביום מן הימים אתן לאמא שלי וגם לסבא שלי את התשובה". ●

כויים שגם השני יהיה".
 "כל הזמן ממציאים תרופות לאפילפסיה", מוסיפה פרופ' לרמן-שגיא, "אך אף תרופה לא פותרת את כל סוגי הפרוכוסים. למרות שיש כל כך הרבה תרופות חדשות, עדיין לא ירד אחוז האנשים שלא מגיבים לטיפול".

"התרופות מייצבות ומרסנות את הפרוכוסים", מאשר אביה. "הן לא מרפאות".
 "אבל לאור התקדמות הגנטיקה, רק אצל חלק קטן מהחולים לא יכולים להצביע על המקור לבעיה. כיום יודעים על הגורמים יותר ממה שידעו לפני 20

**ד"ר פנחס לרמן:
 "באותם ימים עוד לא היה סיטי, ועל MRI אפילו אוויר דרך עמוד השדרה לחלל שמצפה את המוח ובעזרת צילום רנטגן ראיתי את מבנה המוח"**

**פרופ' טלי לרמן-שגיא:
 "כילדה נהגתי להתחבא בארון, בחדר הטיפולים כי הסתקרנתי לראות מה הוא עושה לילדים. כשאבא רצה לשוחח עם ההורים הוא קרא לי מהארון ושלח אותי לשחק עם הילד"**

המאמרים של אבי והגשתי אותו לפרופסורה זה כבר היה מאוחר מדי. הוא היה קרוב לפרישה ואי אפשר לקבל פרופסורה ולפרוש. חויתי את התסכול שלו. לכן, כשקיבלתי את הפרופסורה, הייתה לכך משמעות מיוחדת עבורי. הרגשתי שהגשתי את מה שהייתי לא הספיק".

לצד עבודתה בתחום האפילפסיה מתמקדת פרופ' לרמן-שגיא בנוירולוגיה, "מציאת הבסיס הגנטי של מחלות נוירולוגיות שבו רשמתי תגליות גדולות וסיפוק רב". בכנס שנערך באחרונה בבית החולים וולפסון, ואשר סקר חמישה עשורים של טיפול באפילפסיה, היא הציגה סרט שגרם לקהל לדימוע. "רופא הביא למיון את בנו בן ה-3 וחצי, שהיה בריא לחלוטין עד שהחל לפרכס. מיום ליום התמיר מצבו ושום תרופה לא עזרה. תוך חצי שנה הוא הפסיק לדבר, הפסיק לתקשר עם הסביבה, הרבה ליפול ולשבור איברים שונים, ופשוט פירכס ללא הפסקה. לקחתי את הילד הזה כאתגר מיוחד. נברתי בספרות הרפואית עד שמצאתי תיאור של מקרה דומה, שבו היה מעורב חסר של ויטמין מסוים במוח. נתתי לילד חומצה פוליניית וחמישה ימים לאחר מכן הוא הפסיק לפרכס. עברו עוד יומיים והוא התחיל לדבר. היום, שנה אחרי, הוא ילד רגיל, שמח וצוחק. בכנס הקרנו שני סרטים שלו - בעת הפרכוס וכיום. אמא שלו ישבה בקהל ואף עין לא נותרה יבשה".

"כמו עודף חשמל בענן"

איך ייתכן שבתחום האפילפסיה עדיין רב הנסתר על הגלוי?
 ד"ר לרמן מסביר: "מדובר בסדרה של סימפ"טומים קליניים שנגרמים על ידי התפרקות חשמלית במוח, כמו שעורף חשמל בענן מתפרק בצורה של ברק. למחלה יש כל מיני צורות וגוונים. לא כל איבוד הכרה הוא בהכרח אפילפסיה, ולא בכל אפילפסיה יש איבוד הכרה. היא לא ניתנת לזיהוי בבדיקה מי שפיר וקיים בה מרכיב תורשתי. זה בולט אצל תאומים. אם האחד מהם אפילפטי, רוב הסיי

לדעת למה הם מצפים. באותם ימים עוד לא היה סיטי, ועל MRI אפילו לא חלמו. נהגתי להזריק אוויר דרך עמוד השדרה, כמו שעושים ניקור מוחני, לחלל הנוזל שמצפה את המוח ובעזרת צילום רנטגן ניתן היה להרגם את מבנה המוח. המכון היה עמוס מאוד מפני שהוא שירת חצי מהארץ ורציית שהרופאים יהיו קצת יותר אחראים".

שתי בנותיהם של פנחס ואביבה התחלקו "חצי-חצי", בהגדרתו. איריס, הצעירה, הפכה לפסיכולוגית כאמא. טלי הלכה בדרכו. "מגיל צעיר מאוד ידעתי שזה יהיה הכיוון שלי", היא מספרת, "מפני שאבא חזר מהעבודה מלא וגדוש בסיפורים. כולנו הרגשנו שותפים כשהוא תיאר איך מצא שילוב תרופתי נכון, שהפסיק לילד את הפרוכוסים. כילדה נהגתי להתחבא בארון, בחדר שבו הוא קיבל מטופלים, כי הסתק רנתי לראות מה הוא עושה לילדים. לא אחת, כשאבא רצה לשוחח עם ההורים שלא בנוכחות הילד, הוא קרא לי לצאת מהארון ושלה אותי לשחק איתו".

מאוחר מדי לפרופסורה

פרופ' לרמן-שגיא התמחתה ברפואת ילדים, כאביה, וכמוהו נסעה להשתלמות בבית החולים לילדים בבוסטון. "שני ילדיי הגדולים היו אז בגיל שבו אחותי ואני היינו כשאבא לקח אותנו לשם", היא נזכרת. "גרנו באותה שכונה, ברוקלין, וחזרתי לאווירה של אז".

לא חששת שאם תבחרי בתחום של אביך יערכו השוואות בינך לביןנו?
 "הבת עלתה על אביה!" הוא מכריז, בעוד פניה מתקדריים. "אחת האכזבות שלי היא שאני לא קיבל פרופסורה", היא אומרת. "הוא כתב מאמרים שהם אבני דרך בחקר האפילפסיה, והתרומה שלו אדירה בתיאור של תסמונות חדשות ובחקר טיפולים פורצי דרך. אבל השם שלו לא התנוסס על מספיק מאמרים כיוון שבשנים הראשונות הוא עבד וכתב לבדו, ובהמשך כתב עם סגניתו, ד"ר שרה קיוויית, שעם זאת לא פנסיה עברה לעבוד איתי בוולפסון. כשאספתי את